

Erasmus+

KVALIFIKACIJŲ IR PROFESINIO MOKYMO PLĖTROS CENTRAS

Kvalifikacijų priskyrimo Lietuvos kvalifikacijų lygiams metodinės rekomendacijos

Parengė: Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras, įgyvendinant Europos Sąjungos remiamą projektą Nr. VP/2017/017/0001 „Europos kvalifikacijų sandaros nacionalinių koordinavimo punktų 2018-2020 m. veiklos programa“

Turiny

Pratarmė	3
1. Kvalifikacijų lygių samprata.....	5
2. Praktiniai patarimai dėl kvalifikacijų priskyrimo kvalifikacijų lygiams	7
3. Lietuvos kvalifikacijų lygių aprašai Lietuvos kvalifikacijų sandaroje	16
3.1. Kvalifikacijų lygiai ir jų slenkstiniai kriterijai.....	16
3.2. Išsamieji kvalifikacijų lygių aprašai.....	22
3.3. V-VII lygio kvalifikacijų skirtumai pagal reikalavimus studijų rezultatams.....	30
4. Kvalifikacijų lygių aprašai Europos kvalifikacijų sandaroje	33
Naudinga informacija.....	35

Pratarmė

Šio leidinio paskirtis - vienoje vietoje pateikti glaustą ir koncentruotą informaciją bei rekomendacijas, kaip priskirti kvalifikacijas Lietuvos kvalifikacijų sandaros (LTKS) lygiams, pasiremiant LTKS pateiktais kvalifikacijų lygių aprašais, Europos kvalifikacijų sandaros lygių aprašymais bei kitų šalių, tarptautinių organizacijų gerąja patirtimi. Leidinys skirtas profesinių standartų rengėjams, kvalifikacijų formuotojams bei visiems, besidomintiems Lietuvos kvalifikacijomis ar ketinantiems teikti rekomendacijas dėl kvalifikacijų inicijavimo ar atnaujinimo.

Leidinyje vartojamos sąvokos:

Lietuvos kvalifikacijų sandara – Lietuvos Respublikoje nustatytų kvalifikacijų, grindžiamų asmens veiklai reikalingomis kompetencijomis, lygių sistema. (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas)

Europos kvalifikacijų sandara – bendra europinė atraminė sistema, siejanti šalių kvalifikacijų sistemas ir veikianti kaip perkėlimo mechanizmas, kad skirtingų šalių ir sistemų kvalifikacijos taptų aiškesnės ir suprantamesnės. (Rekomendacija dėl EKS kūrimo)

Kompetencija – gebėjimas atlikti tam tikrą veiklą, remiantis įgytų žinių, mokėjimų, įgūdžių, vertybinių nuostatų visuma. (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas)

Bendroji kompetencija – asmens gebėjimas, kurio ugdytas dažniausiai pagrįstas asmens savybėmis. Bendrosioms kompetencijoms priklauso, pvz., kūrybiškumas, analitinis mąstymas, atsakingumas, sąžiningumas, gebėjimas bendrauti ir pan.). (Aiškinamasis kvalifikacijų sistemos terminų žodynas)

Funkcinė kompetencija – asmens gebėjimas atlikti tam tikras profesinės veiklos užduotis, veiksmus, funkcijas. (Aiškinamasis kvalifikacijų sistemos terminų žodynas)

Pažintinė kompetencija – asmens gebėjimas įgyti ir savo profesinėje veikloje naudoti specialiąsias ir bendrojo lavinimo žinias. (Aiškinamasis kvalifikacijų sistemos terminų žodynas)

Gebėjimai – gebėjimas taikyti žinias ir naudoti praktinę patirtį atliekant užduotis ir sprendžiant problemas. EKS kontekste apibūdinami kaip pažintiniai (jiems priklauso loginio, intuityviojo ir kūrybinio mąstymo panaudojimas) ir praktiniai (jiems priklauso rankų miklumas ir metodų, medžiagų, priemonių bei įrankių naudojimas). (Rekomendacija dėl EKS kūrimo)

Kvalifikacija – Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka pripažįstama asmens turimų kompetencijų arba profesinės patirties ir turimų kompetencijų, reikalingų tam tikrai veiklai, visuma. (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas)

Mokymosi rezultatai (angl. *learning outcomes*) – teiginiai apie tai, ką besimokantis asmuo žino, supranta ir sugeba daryti pasibaigus mokymosi procesui; mokymosi rezultatams apibrėžti vartojami terminai „žinios“, „gebėjimai“ ir „kompetentingumas“. (Rekomendacija dėl EKS kūrimo)

Žinios – tai, ko pasiekta mokymosi metu įsisavinant informaciją. Žinios yra su darbo arba studijų sritimi susijusių faktų, principų, teorijų ir praktikos visuma. Europos kvalifikacijų sąrangos kontekste žinios apibūdinamos kaip teorinės ir (arba) faktinės. (Rekomendacija dėl EKS kūrimo)

1. Kvalifikacijų lygių samprata

Lietuvos kvalifikacijų sandaros kontekste kvalifikacijos lygis suprantamas kaip kvalifikacijų sandaros dalis, apimanti kvalifikacijas, skirtas panašaus sudėtingumo, savarankiškumo ir kintamumo veikloms atlikti. Kvalifikacijų lygiai įveda kvalifikacijų hierarchiją, padeda išlaikyti kvalifikacijų formavimo ir suteikimo sistemumą, skaidrumą ir užtikrina kvalifikacijų palyginamumą ir prisideda prie geresnio pereinamumo tarp skirtingų lygių kvalifikacijų.

Kaip ir Europos bei daugelio kitų šalių kvalifikacijų sandarose, Lietuvos kvalifikacijų sandarą sudaro aštuoni kvalifikacijų lygiai. Lietuvoje kvalifikacijų lygiai nustatyti ir aprašyti, atsižvelgiant į šiuos kriterijus:

- veiklos sudėtingumas – kvalifikacinis kriterijus, naudojamas veiklos pobūdžiui, užduočių įvairovei ir atsakomybės laipsniui apibūdinti;
- veiklos savarankiškumas – kvalifikacinis kriterijus, naudojamas veiklos organizavimo ir pavaldumo pobūdžio kitimui apibūdinti;
- veiklos kintamumas – kvalifikacinis kriterijus, naudojamas veiklos technologinės ir organizacinės aplinkos kitimui apibūdinti.

Lietuvos kvalifikacijų sandaros apraše kvalifikacijų lygiai aprašyti per šiuos kriterijus. Tai yra kuo aukštesnis kvalifikacijų lygis, tuo veikla bus sudėtingesnė, reikalaus didesnio veiklos atlikėjo savarankiškumo ir veiklos atlikimas bei jos kontekstai labiau kisti.

Lietuvos kvalifikacijų įgijimo būdai:

- I–IV lygio kvalifikacijos įgyjamos, baigus profesinio mokymo ir (arba) bendrojo ugdymo programas, ir (arba) iš profesinės veiklos patirties, ir (arba) mokantis savarankiškai.
- V lygio kvalifikacijos įgyjamos, baigus mokymo programas, skirtas asmenims, turintiems profesinę kvalifikaciją ir nustatytos trukmės profesinės veiklos patirties, arba trumpųjų studijų programas, ir (arba) iš profesinės veiklos patirties, ir (arba) mokantis savarankiškai.
- VI lygio kvalifikacijos įgyjamos, baigus pirmosios pakopos, profesinių studijų programas, ir (arba) iš profesinės veiklos patirties, ir (arba) mokantis savarankiškai.
- VII lygio kvalifikacijos įgyjamos, baigus antrosios pakopos, vientisųjų studijų arba profesinių studijų programas, ir (arba) iš profesinės veiklos patirties, ir (arba) mokantis savarankiškai.
- VIII lygio kvalifikacijos įgyjamos, baigus trečiosios pakopos studijas, ir (arba) iš profesinės veiklos patirties, ir (arba) mokantis savarankiškai.
- VI–VIII lygio kvalifikacijos priskiriamos aukštai profesinei kvalifikacijai.

Kvalifikaciją patvirtinantys dokumentai pagal LTKS lygius

LTKS lygis	Kvalifikacijų tipai	EKS lygis
8	Daktaro diplomas	8
7	Magistro diplomas / Rezidentūros pažymėjimas	7
6	Bakalauro diplomas / Profesinio bakalauro diplomas	6
5	Studijų pažymėjimas / Profesinio mokymo diplomas*	5
4	Profesinio mokymo diplomas / Brandos atestatas**	4
3	Profesinio mokymo diplomas / Pagrindinio išsilavinimo pažymėjimas**	3
2	Profesinio mokymo diplomas	2
1	Profesinio mokymo diplomas	1

* Šiuo metu 5 LTKS lygiu įgyvendinamos tik profesinio mokymo programos. Trumpųjų studijų programos, kurias baigus išduodamas studijų pažymėjimas, įteisintos 2018 m. Šiuo metu vyksta pasiruošimas joms įgyvendinti.

** Teisės aktai, reglamentuojantys bendrojo ugdymo programų turinį, numato, kad: pagrindinio ugdymo programos rezultatai siejami su 3 LTKS lygiu, vidurinio ugdymo programos – su 4 LTKS lygiu.

2. Praktiniai patarimai dėl kvalifikacijų priskyrimo kvalifikacijų lygiams

Kvalifikacijų ir jas sudarančių kvalifikacijos vienetų priskyrimas atitinkamiems LTKS ir EKS lygiams visuomet yra santykinis, reliatyvus. Europos Komisija kvalifikacijų priskyrimui nacionalinių ir Europos kvalifikacijų sandarų lygiams pataria naudoti „geriausio tinkamumo“ – „best fit“ metodą. Svarbiausia informacija priimant sprendimą dėl kvalifikacijų lygio yra (1) kvalifikaciją turinčio asmens atliekamos veiklos **sudėtingumo, savarankiškumo ir kintamumo įvertinimas** bei (2) kvalifikacijos vienetų ir ją sudarančių kompetencijų lygio įvertinimas.

Veiklos *sudėtingumą* lemia¹:

- veiklos turinio **kiekybinė** plėtra, pasireiškianti veiklą sudarančių uždavinių skaičiaus augimu;
- veiklos turinio **kokybinė** plėtra, susijusi su veiklos turinio kokybiniais pokyčiais, kai nauji veiklos uždaviniai apima skirtingas veiklos sritis, o jų sprendimas vyksta naudojant skirtingas technologines priemones;
- atsakomybė už veiklos rezultatus, veiklos atlikimo **kokybės reikalavimai** ir veiklos atlikėjo indėlis į kokybę. Reikalavimai kokybei gali kisti nuo veiklos / rezultatų vertinimo pagal paprastus kriterijus, rezultatų defektų koregavimo, kitų darbuotojų veiklos kokybės vertinimo ir pasiūlymų kokybei gerinti teikimo, pažangos vertinimo koordinavimo, plataus veiklos efektyvumo vertinimo, kokybės tikslų ir strategijos formulavimo;
- **reikalingų žinių lygis**. Veiklos sudėtingumas atsiskleis per veiklai atlikti reikalingų žinių lygį. Žemesniuose kvalifikacijų lygiuose veiklos atlikėjui pakaks elementarių žinių, vėliau didėja žinių plotis, tarpdiscipliniškumas, o dar vėliau atsiranda žinių specializavimasis, teorinių žinių integravimas, vertinimas ir kūrybiškas taikymas.

Veiklos *savarankiškumo* lygį parodo:

- formalūs ir reglamentuoti profesinės **veiklos reikalavimai**, keliami atlikėjo kvalifikacijai;
- asmens socio-profesinis **statusas** ir organizacijoje atliekamos **funkcijos**. Kuo statusas aukštesnis ir funkcijos svarbesnės, tuo labiau jos susijusios su organizacijos strateginiais tikslais ir uždaviniais, tuo veikla yra savarankiškesnė. Žemesniuose kvalifikacijų lygiuose bus veikiama aiškiai apibrėžtuose kontekstuose, atliekant griežtai nustatytus vaidmenis ir užduotis, vėliau veiklos atlikimo kontekstai tampa vis mažiau nuspėjami, veiklos atlikėjui suteikiama vis daugiau savarankiškumo ir atsakomybės, sugeba veikti tiek savarankiškai (ypač priimant sprendimus), tiek veikti komandoje, taip pat prisiimti atsakomybę už savo sprendimus.;
- veiklos uždavinių **naujumo ir standartiškumo** lygis. Sprendžiant naujus ir nestandartinius uždavinius, tenka ieškoti naujų ir originalių sprendimų, todėl būtinas savarankiškumas

¹ Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (2008). Lietuvos kvalifikacijų sandaros metodologija.

priimant ir įgyvendinant sprendimus. Veiklos uždavinių standartizavimas mažina bendrą veiklos savarankiškumą, nes išplečia kontroliuojamų ir prižiūrimų veiklų sritį.

Veiklos *kintamumą* parodo:

- momentiniai technologiniai, organizaciniai pokyčiai, turintys trumpalaikį poveikį veiklos turinio kaitai. Paprastai jie veikia naujų gebėjimų, įgyjamų palyginti paprastai ir greitai, poreikį. Šie pokyčiai dažniausiai nereikalauja esminių dirbančiojo kvalifikacijos struktūros pakeitimų;
- ilgalaikiai technologiniai, organizaciniai, ekonominiai pokyčiai, reikšmingai veikiantys kompetencijos ir kvalifikacijos reikalavimus. Šie pokyčiai gali pareikalauti reikšmingų ar net esminių darbuotojo kvalifikacijos struktūros pakeitimų.

Hipotetinis sprendimas dėl kvalifikacijos lygio, remiantis Kvalifikacijos apibūdinimo informacija

Nustatant kvalifikacijų vienetų ir kompetencijų atitikimą LTKS lygiams patartina naudotis:

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo priede pateiktais kvalifikacijų lygių aprašais (pateikta šio leidinio 3.1 poskyryje);
- LTKS lygių išsamiaisiais aprašais, kuriuose veiklos atlikimo kriterijai yra išskleisti į matricą, išreikštą per pažintines, funkcinės ir bendrąsias kompetencijas (pateikta šio leidinio 3.2 poskyryje);
- V-VII lygio kvalifikacijų atveju, galima pasinaudoti studijų rezultatų aprašymo gairėmis (pateikta šio leidinio 3.3 poskyryje);
- Europos kvalifikacijų sandaros kvalifikacijų lygių aprašymą (pateikta 4 skyriuje);
- profesiniais standartais ir studijų krypčių ar studijų krypčių grupių aprašais.

Rekomenduojami žingsniai kvalifikacijų ir kvalifikacijos vienetų priskyrimui LTKS lygiams atlikti:

1. Perskaitoma kvalifikacijos aprašo dalyje „Kvalifikacijos apibūdinimas“ pateikta kvalifikacijos aprašo santrauka (veiklos objektas, tipinės darbo priemonės, tipinės darbo sąlygos, papildoma informacija) ir kvalifikacijos vienetų pavadinimai;
2. Ši informacija palyginama su LTKS lygių esminiais slenkstiniais kriterijais;
3. Remiantis šiuo palyginimu nustatomas hipotetinis kvalifikacijos atitikimas LTKS lygiui (palyginimo pavyzdys pateikiamas 1 lentelėje).

1 lentelė. Kvalifikacijos ir kvalifikacijos vienetų sąrašo palyginimas su LTKS lygių esminiais slenkstiniais kriterijais

Kvalifikacija ir jos vienetai	LTKS lygių esminiai slenkstiniai kriterijai
Kvalifikacija: Kirpėjas	III lygis Kvalifikacija skirta veiklai, susidedančiai iš veiksmų ir operacijų siaurose technologijų ar (ir) organizavimo srityse.

Kvalifikacija ir jos vienetai	LTKS lygių esminiai slenkstiniai kriterijai
<p>Veiklos objektas: plaukų priežiūros ir formavimo paslaugos.</p> <p>Kvalifikacijos vienetai: 1) plaukų kirpimas; 2) plaukų dažymas; 3) šukuosenų modeliavimas.</p>	<p>Veikla gali apimti kelis ir daugiau specializuotų profesinės veiklos uždavinių, kuriems reikia pritaikyti gerai žinomus ir išbandytus sprendimus. Atliekant veiklą gebama pritaikyti būdingas vykdomai veiklai profesines žinias.</p> <p>Veikla atliekama iš dalies prižiūrint aukštesnės kvalifikacijos darbuotojui ar savarankiškai, esant išorinei atlikimo kokybės kontrolei.</p> <p>Veiklos aplinka gali reikalauti gebėjimo prisitaikyti prie paprastų pokyčių darbo vietoje.</p> <p>IV lygis</p> <p>Veiksmai ir operacijos būdingi skirtingoms plačioms veiklos sritims, kurias sudaro įvairūs specializuotų uždavinių deriniai.</p> <p>Veiklos atlikimas reikalauja „improvizacijos“ sprendžiant įvairias problemas.</p> <p>Atliekant veiklą reikia taikyti plačias teorines žinias, jas derinant su specializuotomis, praktinėmis žiniomis.</p> <p>Prisiimama visiška atsakomybė ne tik už rezultatus, bet ir už veiklos atlikimo procedūrų kokybę.</p> <p>Veikloje atsiranda kitų darbuotojų mokymo ir jų veiklos priežiūros funkcijos.</p> <p>V lygis</p> <p>Akcentuojamas veiklos sričių, iš kurių kildinami veiklos uždaviniai, skirtingumas.</p> <p>Būdingas žemesnės kvalifikacijos darbuotojų kompetencijų vertinimas.</p> <p>Būdingas vadovavimas žemesnės kvalifikacijos darbuotojų veiklai, jų veiklos uždavinių planavimas, konsultavimas.</p> <p>Veikla reikalauja prisitaikyti prie kintančių technologinių ir organizacinių reikalavimų.</p>
<p>Išvada: Kirpėjo veiklos uždaviniai ir kvalifikacijos vienetai geriausiai atitinka Lietuvos kvalifikacijų sandaros IV lygį.</p>	

Sprendimas dėl kvalifikacijos lygio, remiantis kvalifikacijos vienetų ir kompetencijų informacija

Visais atvejais rekomenduojame atlikti išsamų kvalifikacijos vienetų turinio, t. y. kompetencijų ir jų ribų, palyginimą su parinktų LTKS lygių aprašais, tikrinant hipotetinius sprendimus dėl kvalifikacijos vienetų ir pačios kvalifikacijos priskyrimo LTKS lygiams. Nors kvalifikacijų lygis kvalifikacijos apraše priskiriamas tik kvalifikacijai ir kvalifikacijos vienetams, sprendimui dėl jo būtina įvertinti visų kvalifikacijos kompetencijų atitiktį kvalifikacijų lygių taksonomijai. Palyginimas vykdomas šiais etapais:

1. Atidžiai perskaitomos kvalifikacijos vienetą sudarančių kompetencijų ir jų ribų formuluotės.

2. Išskiriami esminiai, raktiniai žodžiai, kurie atskleidžia veiklos sudėtingumą, veiklos atlikėjo savarankiškumą ir veiklos kintamumą. Analizės pavyzdys pateikiamas 2 lentelėje.

2 lentelė. Kompetencijų formuluočių pagal veiklos sudėtingumą, veiklos atlikėjo savarankiškumą ir veiklos kintamumą analizės pavyzdys

Kvalifikacija: Kirpėjas	Kokios yra kvalifikacijos vieneto priskyrimo LTKS IV lygio nuorodos? 1. Plati veiklų įvairovė : garbanojimas ir tiesinimas, šukuosenų formavimas ir dekoravimas 2. Veiklų atlikimo kintamumas , nestandartiškumas: trumpalaikis ir ilgalaikis plaukų garbanojimas, tiesinimas, įvairių šukuosenų formavimas
Kvalifikacijos vienetas: Šukuosenų modeliavimas (LTKS IV)	
Kompetencijos:	
1. Atlikti trumpalaikį plaukų garbanojimą ir tiesinimą.	
2. Atlikti ilgalaikį plaukų garbanojimą ir tiesinimą.	
3. Formuoti įvairias šukuosenas.	
4. Dekoruoti šukuosenas.	

3. Numatomas hipotetinis kvalifikacijos lygis. Šiame etape taip pat vertėtų įvertinti panašių kvalifikacijų lygius, remiantis profesiniais standartais ar kitų šalių, tarptautinėmis kvalifikacijomis.
4. Atidžiai perskaitomi LTKS lygių aprašai (glaustieji ir išsamieji, 3.1 ir 3.2) ir jų esminiai bei slenkstiniai kriterijai (3.1. dalis). Esminiai kriterijai išgrynina kvalifikacijų lygio charakteristikas, o slenkstiniai kriterijai iliustruoja, kuo konkretus lygis skiriasi nuo ankstesnio lygio. Pagrindinis dėmesys skiriamas numatytam hipotetiniam lygiui (N) ir žemesniam (N-1) bei aukštesniam (N+1) lygiui. 1 intarpe pateikiami elektros / elektronikos įrangos gamybos sektoriaus kvalifikacijų III-V LTKS lygiuose pavyzdžiai.
5. Pradedamas kiekvienos kompetencijos ir kvalifikacijos vieneto lyginimas su kvalifikacijų lygių aprašymais. Lyginimui galima panaudoti tokią lentelę:

Lygio kriterijai	Lygis, kurį kompetencija geriausiai atitinka	Komentaras, kodėl priimtas toks sprendimas
Veiklos <i>sudėtingumas</i>		
Veiklos <i>savarankiškumas</i>		
Veiklos <i>kintamumas</i>		

Taip pat, patikrinimui galima pasinaudoti Europos kvalifikacijų sandaros lygių kriterijais (žinios, įgūdžiai ir atsakomybė bei savarankiškumas). EKS kvalifikacijų lygių aprašai pateikti 4 skyriuje.

Lygio charakteristikos	Lygis, kurį kompetencija geriausiai atitinka	Komentaras, kodėl priimtas toks sprendimas
<i>Žinios</i>		
<i>Įgūdžiai</i>		
<i>Atsakomybė ir savarankiškumas</i>		

Visada į kompetenciją reikia žiūrėti holistiškai ir atidžiai perskaityti ir informaciją, pateiktą kompetencijų ribų stulpelyje. Kompetencijos ribos – kompetencijos pasireiškimo variantai, apibrėžiami veiklos proceso elementais, objektais, technologinėmis ir organizacinėmis sąlygomis bei veiklos atlikimui keliamais reikalavimais. Kompetencijos ribos detalizuoja kompetencijos turinį ir apibrėžia kompetencijos turinio charakteristikas, lemiančias kompetencijos lygį. Kompetencijos ribos detalizuoja, paaiškina jų turinio apimtį. Kompetencijos Lietuvos ir kitų šalių kvalifikacijų standartuose formuluojamos holistiškai – jos nėra skirtos tik konkrečiai veiklos užduočiai atlikti, o orientuotos į darbo procesą. Todėl dažnai vien tik iš kompetencijos formuluotės kvalifikacijų lygio neįmanoma nustatyti, o visa lygį atskleidžianti informacija randama kompetencijų ribų aprašyme.

Priimant sprendimą dėl kvalifikacijos vieneto lygio, reikėtų apibendrinti kompetencijų lygio įvertinimo informaciją. Taip pat, kadangi Lietuvoje parengti išsamieji kvalifikacijų lygio aprašai, detalizuojantys pažintinių, bendrųjų ir funkcinių kompetencijų pasireiškimą, rekomenduojama priimant sprendimą dėl lygio įvertinti kvalifikacijos vienetą pagal šiuos kriterijus (3.2 skyrius).

Kompetencijų domenas	Lygis, kurį kvalifikacijos vienetas geriausiai atitinka	Komentaras, kodėl priimtas toks sprendimas
<i>Pažintinės kompetencijos</i>		
<i>Funkcinės kompetencijos</i>		
<i>Bendrosios kompetencijos</i>		

Tokiu būdu įvertinus ir patikrinus kvalifikacijos vieneto turinio, t. y. kompetencijų ir jų ribų, atitikimą LTKS lygiams priimamas galutinis sprendimas dėl pačios kvalifikacijos priskyrimo LTKS lygiui. Jei vertinant kompetencijų ar kvalifikacijų vienetų lygį pastebima, kad toje pačioje

kvalifikacijoje vienetų arba kompetencijų lygiai išsiskyrė, reikia priimti sprendimą, kurios kompetencijos yra svarbiausios kvalifikacijai ir pagal tai priskirti lygį vienetui ir (arba) kvalifikacijai.

6. Priėmus sprendimą dėl kvalifikacijos vienetų ir kvalifikacijos lygio rekomenduojama jį aptarti su kitais asmenimis ir įsitikinti, kad sprendimas ir argumentai dėl lygio priimtini ir kitiems ekspertams. Išsiskyrus nuomonėms, abejones reikėtų išdiskutuoti – tokios diskusijos labai vertingos priimant galutinį sprendimą.

1 intarpas. Elektros – elektronikos gaminių gamybos srities III-IV lygio kvalifikacijų skirtumai

III LTKS lygio kvalifikacija: Elektros įrangos surinkėjas	
<i>Pagrindiniai kvalifikacijos vienetai (nurodant jų lygį pagal LTKS)</i>	<i>Kompetencijos</i>
1. Žemosios įtampos elektros įrangos surinkimas (LTKS III)	1.1. Surinkti elektrotechnikos komponentus.
	1.2. Surinkti technologinių įrenginių elektros įrangą.
	1.3. Surinkti elektros apšvietimo, šildymo, šaldymo įrangą ir buitinius prietaisus.
	1.4. Surinkti automobilių elektros įrangą.
	1.5. Matuoti elektrinius dydžius surinktoje elektros įrangoje.
2. Elektros energijos gamybos, tiekimo ir perdavimo įrenginių surinkimas (LTKS III)	2.1. Surinkti elektros energijos gamybos elektros įrangą.
	2.2. Surinkti elektros energijos skirstomuosius įrenginius.
	2.3. Surinkti relinės apsaugos ir automatikos įrenginius.
	2.4. Matuoti elektrinius dydžius surinktoje elektros įrangoje.
3. Atsinaujinančios energetikos sistemų elektros įrangos surinkimas (LTKS III)	3.1. Surinkti saulės fotovoltinių elektrinių įrangą.
	3.2. Surinkti saulės šilumos kolektorių sistemas.
4. Saulės šilumos ir geoterminių įrenginių elektros įrangos surinkimas (LTKS III)	4.1. Surinkti vėjo ir hidroelektrinių elektros įrangą.
	4.2. Surinkti biomasės katilų įrenginių elektros įrangą.
	4.3. Surinkti šilumos siurblių elektros įrangą.
	4.4. Matuoti elektrinius dydžius surinktoje elektros įrangoje.
5. Elektros mašinų ir pavarų surinkimas (LTKS III)	5.1. Surinkti sinchroninius ir asinchroninius elektros variklius ir generatorius.
	5.2. Surinkti žingsnines pavaras ir servovariklius.
	5.3. Surinkti elektros mašinų valdymo ir apsaugos įrenginius.
	5.4. Surinkti elektros mašinų pavaras.
	5.5. Matuoti elektrinius dydžius surinktoje elektros įrangoje.
IV LTKS lygio kvalifikacija: Elektroninės įrangos surinkėjas	
<i>Pagrindiniai kvalifikacijos vienetai (nurodant jų lygį pagal LTKS)</i>	<i>Kompetencijos</i>
1. Elektroninės įrangos surinkimas (LTKS IV)	1.1. Nagrinėti elektroninės įrangos surinkimo technines sąlygas ir skaityti brėžinius.

	1.2. Montuoti elektronikos komponentus į gaminį.
	1.3. Testuoti pagamintus elektroninius įrenginius.
2. Automatizuotas paviršinis elektronikos plokščių surinkimas (LTKS IV)	2.1. Nagrinėti automatizuoto paviršinio elektronikos plokščių surinkimo technines sąlygas ir skaityti brėžinius.
	2.2. Paruošti automatinį paviršinio elektronikos plokščių surinkimo įrenginį darbui.
	2.3. Valdyti automatinį paviršinio elektronikos plokščių surinkimo įrenginį.
	2.4. Testuoti surinktas elektronikos plokštes.
3. Rankinis elektronikos komponentų montavimas (LTKS IV)	3.1. Nagrinėti elektronikos komponentų montavimo technines sąlygas ir skaityti brėžinius.
	3.2. Montuoti elektronikos komponentus rankiniu būdu.
	3.3. Montuoti elektronikos komponentus rankinio litavimo įranga.
	3.4. Testuoti pagamintus elektroninius įrenginius.

V LTKS lygio kvalifikacija: Elektronikos gaminių gamybos meistras

<i>Pagrindiniai kvalifikacijos vienetai (nurodant jų lygį pagal LTKS)</i>	<i>Kompetencijos</i>
1. Pasiruošimo elektronikos gaminių surinkimo darbams koordinavimas (LTKS V)	1.1. Instrukuoti elektronikos gaminių surinkimo darbuotojus saugos klausimais ir prižiūrėti saugos reikalavimų laikymąsi.
	1.2. Koordinuoti darbo vietos paruošimą pagal techninę dokumentaciją.
	1.3. Parinkti elektronikos gaminių surinkimui ir defektų šalinimui reikiamus įrankius ir prietaisus.
2. Elektronikos gaminių surinkimo darbų organizavimas ir koordinavimas (LTKS V)	2.1. Organizuoti elektronikos gaminių surinkimo darbus, juos koordinuoti ir vadovauti darbuotojų grupei.
	2.2. Užtikrinti elektronikos gaminių surinkimo darbų kokybę, našumą, ekonomiškumą ir ekologiškumą, kontroliuoti darbų eigą.
3. Elektronikos gaminių surinkimo kokybės užtikrinimas (LTKS V)	3.1. Užtikrinti surenkamų elektronikos gaminių atskirų mazgų ir jų sujungimo kokybės reikalavimų laikymąsi.
	3.2. Organizuoti surinktų elektronikos gaminių testavimo procedūras.
	3.3. Organizuoti defektinių elektronikos gaminių taisymą ir analizuoti bei šalinti defektų atsiradimo priežastis.

Lietuvos kvalifikacijų lygių ir Lietuvos profesijų klasifikatoriaus kvalifikacijų lygių dermė

Taip pat, rekomenduotina palyginti, ar priskirtas kvalifikacijai lygis pagal LTKS / EKS derės su profesijos, kuria užsiimti reikalinga kvalifikacija, lygiu pagal Lietuvos profesijų klasifikatorių (LPK).
LPK:

- profesijos sugrupuotos į keturis kvalifikacijos lygius pagal profesijos užduočių ar pareigų sudėtingumą ir įvairovę, kiekvienai grupei nurodant, kokio lygio rašymo, skaičiavimo ir bendravimo gebėjimų reikia, reikalingą išsilavinimą ir pan.;
- pateikta profesijų grupių ir pogrupių sistema, nurodant kvalifikacijos lygį. Pavyzdžiui, tarnautojų, paslaugų sektoriaus darbuotojų ir pardavėjų, kvalifikuotų žemės, miškų ir žuvininkystės ūkio darbuotojų, kvalifikuotų darbininkų ir amatininkų, įrenginių ir mašinų operatorių ir surinkėjų pagrindinių grupių profesijoms reikalingos 2 lygio kvalifikacijos (paprastai įgyjamos pagrindinio, vidurinio ar pavidurinio ugdymo lygiu – LTKS II-IV), technikų ir jaunesniųjų specialistų grupės profesijoms reikalingos 3 lygio kvalifikacijos (aukštojo neuniversitetinio mokslo studijos, LTKS VI), specialistų grupės profesijoms – 4 lygio kvalifikacijos (aukštojo universitetinio mokslo studijos, LTKS VI-VIII), o vadovų grupės kvalifikacijoms – 3-4 lygio kvalifikacijos (LTKS VI-VIII).

3 lentelė. Kvalifikacijų lygiai Lietuvos profesijų klasifikatoriuje ir Lietuvos kvalifikacijų sandaroje

Pagrindinė profesijų grupė	Kvalifikacijos lygmuo pagal ISCO-08	ISCED lygis	LTKS lygis
1. Vadovai	3+4		5-8
2. Specialistai	4	3-6 m. aukštojo mokslo studijos ir aukštojo mokslo kvalifikacija, ISCED 5A arba aukštesnis	6-8
3. Technikai ir jaunesnieji specialistai	3	Vidurinis ir 1-3 m. trukmės aukštojo mokslo studijos, ISCED 5B	6
4. Tarnautojai	2	Pagrindinis, vidurinis arba pavidurinis (kai kurioms profesijoms), ISCED 2-4	2-4
5. Paslaugų sektoriaus darbuotojai ir pardavėjai	2	Pagrindinis, vidurinis arba pavidurinis (kai kurioms profesijoms), ISCED 2-4	2-4
6. Kvalifikuoti žemės, miškų ir žuvininkystės ūkio darbuotojai	2	Pagrindinis, vidurinis arba pavidurinis (kai kurioms profesijoms), ISCED 2-4	2-4

7. Kvalifikuoti darbininkai ir amatininkai	2	Pagrindinis, vidurinis arba pavidurinis (kai kurioms profesijoms), ISCED 2-4	2-4
8. Įrenginių ir mašinų operatoriai ir surinkėjai	2	Pagrindinis, vidurinis arba pavidurinis (kai kurioms profesijoms), ISCED 2-4	2-4
9. Nekvalifikuoti darbininkai	1	Pradinis arba pirma pagrindinio mokymo pakopa, ISCED 1	1
0. Ginkluotųjų pajėgų profesijos	1+2+4		1-4,6-8

3. Lietuvos kvalifikacijų lygių aprašai Lietuvos kvalifikacijų sandaroje

3.1. Kvalifikacijų lygiai ir jų slenkstiniai kriterijai

Lietuvos kvalifikacijų sandaros lygmenys ir jų aprašai	Lygmens aprašo turinio esminiai kriterijai, lemiantys priskyrimą lygmeniui.	Gretimų lygmenų aprašuose nurodyti esminiai slenkstiniai kriterijai
<p>1 lygis</p> <p>Kvalifikacija skirta veiklai, susidedančiai iš vieno ar kelių paprastų specializuotų veiksmų ar operacijų.</p> <p>Atliekant veiklą gebama pritaikyti pagrindines žinias, būdingas vykdomai veiklai.</p> <p>Veiklos aplinka yra aiški, veikla atliekama pagal detalias instrukcijas, kai kuriais atvejais būtina intensyvi priežiūra, vadovavimas ir pagalba.</p> <p>Veiklą sudarančios situacijos, veiksmas ir operacijos pastovūs ir nuolat kartojasi.</p>	<p>Veiksmų elementarumas ir siaura specializacija.</p> <p>Pagrindinių, bazinių, per patirtį įgytų, žinių taikymas.</p> <p>Nuolatinis veiksmų ir operacijų pasikartojimas.</p> <p>Būtina intensyvi priežiūra, vadovavimas ir pagalba teikiant detalias instrukcijas.</p> <p>Pavyzdys: pagalbinis darbininkas.</p>	
<p>2 lygis</p> <p>Kvalifikacija skirta veiklai, kurią sudaro veiksmas ir operacijos, skirti paprastoms problemoms spresti.</p> <p>Atliekant veiklą gebama pritaikyti pagrindines veiklai būdingas faktines žinias.</p> <p>Veiklai atlikti reikalinga priežiūra, vadovavimas ir pagalba.</p> <p>Veiklą sudarantys veiksmas ir operacijos yra pastovūs.</p>	<p>Paprastų problemų sprendimas.</p> <p>Pagrindinių faktinių žinių taikymas atliekant veiklą.</p> <p>Veiksmų ir operacijų pastovumas.</p> <p>Priežiūros, vadovavimo ir pagalbos reikalingumas.</p> <p>Pavyzdys: mūrinių padėjėjas.</p>	<p>2-ojo lygmens apraše veikla yra elementari, bet nėra 1-ajam lygmeniui būdingos siauros specializacijos.</p> <p>2-ojo lygmens apraše atsiranda paprastų problemų sprendimas.</p> <p>2-ojo lygmens kvalifikacija reikalauja taikyti faktines, o ne tik pagrindines, per patirtį įgytas, žinias.</p> <p>Pagrindiniai veiksmas atliekami pagal aukštesnės kvalifikacijos darbuotojo nurodymus, jam prižiūrint darbų eigą ir kokybę.</p>

<p>3 lygis</p> <p>Kvalifikacija skirta veiklai, susidedančiai iš veiksmų ir operacijų siaurose veiklos srityse. Veikla gali apimti kelis ir daugiau specializuotų veiklos uždavinių, kuriems reikia pritaikyti gerai žinomus ir išbandytus sprendimus. Atliekant veiklą gebama pritaikyti būdingas vykdomai veiklai žinias apie veiklos srities faktus, principus ir procesus. Veikla atliekama savarankiškai, vadovaujant aukštesnės kvalifikacijos darbuotojui ir esant išorinei atlikimo kokybės kontrolei. Veiklos aplinka gali reikalauti gebėjimo prisitaikyti prie paprastų konteksto pokyčių.</p>	<p>Paprasti veiksmai ir operacijos keliose veiklos srityse.</p> <p>Veiklą sudaro specializuoti veiklos uždaviniai.</p> <p>Naudojami gerai žinomi ir išbandyti sprendimai.</p> <p>Taikomos žinios apie veiklos srities faktus, principus ir procesus.</p> <p>Savarankiškas veiklos atlikimas, vadovaujant aukštesnės kvalifikacijos darbuotojui ir jam prižiūrint veiklos atlikimo kokybę.</p> <p>Gebėjimas prisitaikyti prie paprastų veiklos aplinkos pokyčių (pačiam veiklos turiniui nekintant).</p> <p>Pavyzdys: medienos apdirbimo staklininkas.</p>	<p>Veiksmai ir operacijos gali priklausyti ne vienai, bet kelioms veiklos sritims.</p> <p>Atsiranda reikalavimas taikyti žinomus veiklos sprendimus sprendžiant uždavinius.</p> <p>Taikomos ne tik faktinės žinios, bet ir metodinės žinios apie veiklos atlikimo principus ir procesus, todėl yra būtina suprasti veiklos procesų priežastis ir jų vyksmo būdą.</p> <p>Pagrindiniai veiksmai atliekami savarankiškai, nors veiklai vadovauja ir darbų kokybę kontroliuoja aukštesnės kvalifikacijos darbuotojas.</p> <p>Atsiranda reikalavimas gebėti prisitaikyti prie paprastų ir numatomų veiklos aplinkos pokyčių, nekintant veiklos turiniui.</p>
<p>4 lygis</p> <p>Kvalifikacija skirta veiklai, susidedančiai iš veiksmų ir operacijų palyginti plačiose veiklos srityse. Veikla atliekama vykdant keletą ir daugiau specializuotų veiklos uždavinių, kurių galimi sprendimai ne visada išbandyti ir žinomi. Atliekant veiklą gebama pritaikyti faktines ir teorines žinias, būdingas plačiam kontekstui, susijusiam su veiklos sritimi.</p> <p>Veikla atliekama savarankiškai, prisiimant atsakomybę už veiklos atlikimo procedūrų ir rezultatų kokybę.</p> <p>Įgijus patirties, kvalifikacija leidžia perduoti praktinius veiklos įgūdžius žemesnės kvalifikacijos darbuotojams ir prižiūrėti jų veiklą. Veiklos aplinka reikalauja gebėjimo prisitaikyti prie pokyčių, lemiamų veiklos konteksto kaitos, kuri dažniausiai nuspėjama.</p>	<p>Veiksmai ir operacijos keliose plačiose veiklos srityse.</p> <p>Veiklą sudaro keli specializuoti veiklos uždaviniai (gali būti skirtingų sričių).</p> <p>Naudojami ne visada išbandyti ir žinomi sprendimai.</p> <p>Taikomos plataus konteksto teorinės ir faktinės žinios.</p> <p>Prisiimama atsakomybė už veiklos atlikimo procedūrų ir rezultatų kokybę.</p> <p>Veikla gali apimti ir žemesnės kvalifikacijos žmonių mokymą ir jų veiklos priežiūrą.</p> <p>Pavyzdys: automatinio valdymo įrengimų operatorius, elektrikas.</p>	<p>Veiksmai ir operacijos būdingi skirtingoms plačioms veiklos sritims, kurias sudaro įvairūs specializuotų uždavinių deriniai.</p> <p>Veiklos atlikimas reikalauja „improvizacijos“ sprendžiant įvairias problemas.</p> <p>Atliekant veiklą reikia taikyti plačias teorines žinias, jas derinant su specializuotomis, praktinėmis žiniomis.</p> <p>Prisiimama visiška atsakomybė ne tik už rezultatus, bet ir už veiklos atlikimo procedūrų kokybę.</p> <p>Veikloje atsiranda kitų darbuotojų mokymo ir jų veiklos priežiūros funkcijos.</p>

<p>5 lygis</p> <p>Kvalifikacija skirta veiklai, pasižyminčiai kompleksišku veiklos uždavinių derinimu skirtingose veiklos srityse.</p> <p>Veikla apima žemesnės kvalifikacijos darbuotojų kompetencijų vertinimą ir mokymą. Veikla reikalauja derinti išsamias veiklos srities žinias su bendrosiomis žiniomis, sprendžiant įvairias specializuotas veiklos užduotis keliose skirtingose veiklos srityse.</p> <p>Darbuotojas atlieka veiklą savarankiškai, jos priežiūra apsiriboja tik rezultatų įvertinimu. Veiklos uždavinius nustato aukštesnės kvalifikacijos darbuotojas, dažnai suteikdamas veiklos atlikėjui galimybes pasirinkti šių uždavinių sprendimo būdus ir priemones.</p> <p>Darbuotojas vadovauja žemesnės kvalifikacijos darbuotojų veiklai, planuoja ir skirsto veiklos užduotis, prižiūri veiklos atlikimą, konsultuoja ir tikrina veiklos atlikimo kokybę.</p> <p>Veiklos technologiniai ir organizaciniai reikalavimai ir jos aplinka nuolat kinta, pokyčiai dažnai nenuspėjami ir gali būti susiję su naujomis veiklos sritimis.</p>	<p>Skirtingoms veiklos sritims būdingų sudėtingų veiklos uždavinių derinimas.</p> <p>Išsamios veiklos srities žinios derinamos su bendrosiomis žiniomis.</p> <p>Veiklos atlikėjas pats pasirenka veiklos uždavinių sprendimo būdus ir priemones.</p> <p>Vadovavimas žemesnės kvalifikacijos darbuotojų veiklai, veiklos uždavinių planavimas.</p> <p>Žemesnės kvalifikacijos darbuotojų kompetencijų vertinimas.</p> <p>Darbuotojų konsultavimas ir veiklos atlikimo kokybės tikrinimas.</p> <p>Gebama prisitaikyti ne tik prie kintančios aplinkos, bet ir prie kintančių technologinių ir organizacinių reikalavimų.</p> <p>Pavyzdys: suvirinimo meistras.</p>	<p>Akcentuojamas veiklos sričių, iš kurių kildinami veiklos uždaviniai, skirtingumas.</p> <p>Atsiranda žemesnės kvalifikacijos darbuotojų kompetencijų vertinimas.</p> <p>Atsiranda vadovavimas žemesnės kvalifikacijos darbuotojų veiklai, jų veiklos uždavinių planavimas, konsultavimas.</p> <p>Iškyla būtinybė prisitaikyti prie kintančių technologinių ir organizacinių reikalavimų.</p>
<p>6 lygis</p> <p>Kvalifikacija skirta sudėtingai veiklai, pasižyminčiai uždavinių ir jų turinio įvairove. Sprendžiant uždavinius įvairiose profesinės veiklos srityse, naudojamos įvairios priemonės ir metodai. Todėl veiklos atlikimas reikalauja taikyti plačias teorines žinias, pagrįstas naujų fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatais arba būtinas įvairioms naujovėms įdiegti.</p> <p>Veikla atliekama savarankiškai, pasirenkant uždavinių atlikimo būdus ir organizuojant atitinkamų žmonių darbą iškeltiems uždaviniams atlikti. Todėl šio lygio</p>	<p>Taikomos plačios teorinės žinios, pagrįstos naujų fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatais ir taikomojo pobūdžio žinios, susijusios su naujovių diegimu.</p> <p>Gebama organizuoti kitų darbuotojų (ne būtina žemesnės kvalifikacijos) darbą.</p> <p>Gebama planuoti veiklą pagal tikslus ir analizuoti savo ir kitų darbuotojų veiklos rezultatus.</p> <p>Gebama savarankiškai koreguoti veiklą,</p>	<p>Atsiranda fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatais pagrįstų teorinių žinių taikymas.</p> <p>Atsiranda gebėjimai organizuoti ir planuoti veiklą pagal tikslus ir analizuoti veiklos atlikimą bei rezultatus.</p> <p>Akcentuojami projektinės veiklos vykdymo gebėjimai.</p> <p>Veiklos kaita yra daugiau susijusi su žinių ir technologijų pažanga ir reikalauja atnaujinti pažintines kompetencijas.</p>

<p>kvalifikacijos apima gebėjimus planuoti veiklą atsižvelgiant į numatytus tikslus, analizuoti ir fiksuoti savo veiklos rezultatus ir teikti ataskaitas veiklą koordinuojantiems asmenims, koreguoti veiklą atsižvelgiant į veiklos rezultatų analizę ir specialistų rekomendacijas, taip pat vykdyti įvairią projektinę veiklą.</p> <p>Veiklos aplinka reikalauja gebėjimo prisitaikyti prie nuolatinių ir paprastai nenuspėjamų pokyčių, kuriuos lemia žinių ir technologijų pažanga konkrečioje profesinėje srityje.</p> <p>Kvalifikacija leidžia patobulinti ir praplėsti profesinės srities žinias ir patiems įvertinus savo veiklą mokytis savarankiškai (plėtoti pažintines kompetencijas), kaip to reikalauja profesinės veiklos kaita.</p>	<p>atsižvelgiant į veiklos rezultatų savianalizę.</p> <p>Gebama vykdyti projektinę veiklą.</p> <p>Gebama prisitaikyti prie nuolatinių ir nenuspėjamų žinių ir technologijų pažangos pokyčių profesinėje srityje.</p> <p>Pavyzdys: technologas.</p>	
<p>7 lygis</p> <p>Kvalifikacija skirta sudėtingai veiklai, susidedančiai iš įvairių tarpusavyje susijusių uždavinių, kurie gali apimti keleto giminingų profesinių veiklų sritis. Todėl veiklos atlikimas reikalauja ekspertinio naujausių žinių profesinės veiklos ir jai artimose ar giminingose srityse vertinimo ir pritaikymo, naujų faktų atradimo atliekant taikomuosius profesinės veiklos tyrimus, kūrybiško teorinių žinių ir mokslinių tyrimų rezultatų taikymo.</p> <p>Veikla atliekama savarankiškai nustatant atitinkamos veiklos srities uždavinius, priimant savarankiškus sprendimus, orientuotus į veiklos tobulinimą ir gerinimą. Veiklai būdingas vadovavimas kitų darbuotojų veiklai. Todėl šio lygio kvalifikacijos apima gebėjimus savarankiškai atlikti taikomojo pobūdžio tyrimus, teikti konsultacijas veiklos srityje, koordinuoti projektus, orientuotus į kitų žmonių</p>	<p>Veikla apima keleto giminingų profesinių veiklų sritis.</p> <p>Ekspertinis naujausių žinių profesinės veiklos ir jai artimose ar giminingose srityse taikymas ir vertinimas.</p> <p>Naujų faktų atradimas atliekant taikomuosius profesinės veiklos tyrimus. Kūrybiškas teorinių žinių ir mokslinių tyrimų rezultatų taikymas.</p> <p>Veiklos uždavinių nustatymas.</p> <p>Gebėjimai savarankiškai atlikti taikomuosius tyrimus.</p> <p>Gebėjimai koordinuoti projektus, skirtus kitų žmonių kvalifikacijos tobulinimui ir naujovių diegimui.</p> <p>Gebėjimas priimti inovatyvius sprendimus,</p>	<p>Veiklos uždaviniai priklauso kelioms skirtingoms (tačiau giminingoms) veiklos sritims.</p> <p>Atsiranda reikalavimas taikyti naujausias ekspertines žinias, būdingas profesinės veiklos ir jai artimoms sritims.</p> <p>Akcentuojami gebėjimai savarankiškai atlikti taikomuosius tyrimus ir atrasti naujus faktus. Kūrybiškai taikomi kitų atliktų mokslinių tyrimų rezultatai.</p> <p>Akcentuojami gebėjimai vykdyti projektus, skirtus kitų žmonių kvalifikacijos tobulinimui ir naujovių diegimui.</p>

<p>kvalifikacijos tobulinimą ir inovacijų diegimą, analizuoti veiklos rezultatus ir juos pristatyti.</p> <p>Dėl žinių, technologijų, darbo organizavimo įvairiose veiklų srityse pažangos šio lygio veikla ir jos aplinka intensyviai kinta, pokyčiai sunkiai prognozuojami, veiklą sudaro nuolat kintantys užduočių deriniai.</p> <p>Todėl veiklos kaita reikalauja gebėjimo priimti inovatyvius sprendimus, pagrįstus tyrimų rezultatais, įvertinti alternatyvius sprendimo variantus ir galimas socialines ir etines veiklos pasekmes.</p>	<p>pagrįstus tyrimų rezultatais bei įvertinti alternatyvius sprendimo variantus.</p> <p>Gebėjimai įvertinti ir atsižvelgti į galimas socialines ir etines veiklos pasekmes.</p> <p>Pavyzdys: inžinierius</p>	
<p>8 lygis</p> <p>Kvalifikacija skirta itin sudėtingai veiklai, kuriai būdingas naujovių – naujų žinių, idėjų, technologijų, veiklos atlikimo būdų, metodų ir procesų – kūrimas. Todėl veikla reikalauja naujų žinių veiklos srityse atradimo, remiantis vykdomų fundamentinių ir taikomųjų mokslinių tyrimų rezultatais, integruojant įvairių veiklos sričių žinias. Veikla pasižymi strateginio pobūdžio veiklos uždaviniais, kurie gali apimti įvairias skirtingas veiklos sritis ar mokslinių tyrimų dalykus. Veikla strategiškai planuojama prisiimant atsakomybę už kitų darbuotojų veiklos rezultatus ir jos kokybę, savarankiškai priimami strategiškai svarbūs sprendimai. Būdingas atitinkamos veiklos srities specialistų mokymas ir konsultavimas. Todėl reikia gebėjimų priimti visuomeninės reikšmės strateginius sprendimus, savarankiškai planuoti ir vykdyti fundamentinius ir/arba taikomuosius mokslinius tyrimus, perteikti naujausias žinias (skleisti patirtį) atitinkamos srities specialistams, koordinuoti</p>	<p>Kuria naujas žinias, idėjas, technologijas, veiklos atlikimo būdus, metodus ir procesus.</p> <p>Geba vykdyti fundamentinius ir taikomuosius mokslinius tyrimus, integruojant įvairių mokslinių disciplinų ir veiklos sričių žinias.</p> <p>Geba strategiškai planuoti veiklą.</p> <p>Geba savarankiškai priimti visuomeninės reikšmės strateginius sprendimus.</p> <p>Geba koordinuoti mokslinių ir taikomųjų tyrimų projektus.</p> <p>Geba perteikti naujausias žinias atitinkamos srities specialistams.</p> <p>Geba inicijuoti ir kurti pokyčius įvairiuose veiklos ir visuomenės gyvenimo srityse.</p> <p>Pavyzdys: architektas</p>	<p>Akcentuojamas naujovių, ypač naujų žinių kūrimas.</p> <p>Akcentuojami gebėjimai vykdyti fundamentinius mokslinius tyrimus, integruojant įvairių mokslinių disciplinų ir veiklos sričių žinias.</p> <p>Akcentuojami strateginio planavimo ir strateginių sprendimų priėmimo gebėjimai.</p> <p>Taip pat taikomi gebėjimai koordinuoti mokslinių ir taikomųjų tyrimų projektus.</p> <p>Svarbūs gebėjimai perteikti naujausias fundamentinių tyrimų žinias atitinkamos srities specialistams.</p>

<p>mokslinius ir taikomųjų tyrimų projektus. Intensyvūs ir neprognozuojami veiklos, jos aplinkos pokyčiai reikalauja pasirengimo nuolatiniams pokyčiams, atvirumo naujovėms, teigiamo požiūrio į organizacijos ir visuomenės plėtrą, gebėjimų originaliai spręsti problemas įvertinus jų kontekstą, gebėjimų inicijuoti ir kurti pokyčius įvairiose veiklos ir visuomenės gyvenimo srityse.</p>		
--	--	--

Šaltinis: parengta pagal Tūtlys, Vidmantas (2016). Kvalifikacijų priskyrimo Lietuvos kvalifikacijų sandaros lygiams studija.

3.2. Išsamieji kvalifikacijų lygių aprašai

1 KVALIFIKACIJŲ LYGIS

Veiklos kriterijai	Pažintinės kompetencijos	Funkcinės kompetencijos	Bendrosios kompetencijos
<p>Veiklos sudėtingumas Veikla susideda iš vienos ar kelių paprastų veiksmų ar operacijų. Veikla yra siaurai specializuota.</p>	<p>Taikyti elementarias bendrąsias žinias ir pagrindines (angl. basic) žinias, būdingas vykdomai veiklai.</p>	<p>Atlikti paprastus siaurai specializuotus veiksmus ar operacijas, panaudojant priemones, reikalingas konkrečioms veiklos užduotims atlikti.</p>	<p>Spręsti konkrečias ir elementarias problemas, išskylančias vykdant veiklos užduotis.</p>
<p>Veiklos savarankiškumas Veikla yra nuolat prižiūrima, kai kuriais atvejais būtina intensyvi priežiūra, vadovavimas ir pagalba. Veikla atliekama vadovaujantis detaliomis instrukcijomis</p>	<p>Naudotis detaliose rašytinėse ir veiklą prižiūrinčio asmens žodžiu pateiktose instrukcijose esančia informacija.</p>	<p>Atlikti atsakingo asmens pavestas užduotis pagal pateiktas instrukcijas</p>	<p>Priimti informaciją, susijusią su užduočių atlikimu ir išskylančių paprastų problemų sprendimu, gebėti teikti grįžtamąjį ryšį.</p>
<p>Veiklos kintamumas Veiklą sudarančios situacijos, veiksmai ir operacijos pastovūs ir nuolat kartojasi. Veiklos aplinkos pokyčiai neturi esminės įtakos atliekamiems veiksmams ir operacijoms</p>	<p>Nekelia jokių reikalavimų pažintinėms kompetencijoms.</p>	<p>Nekelia jokių reikalavimų funkcinėms kompetencijoms.</p>	<p>Nekelia jokių reikalavimų bendrosioms kompetencijoms</p>

2 KVALIFIKACIJŲ LYGIS

Veiklos kriterijai	Pažintinės kompetencijos	Funkcinės kompetencijos	Bendrosios kompetencijos
<p>Veiklos sudėtingumas Veikla susideda iš veiksmų ir operacijų, skirtų paprastoms problemoms spręsti. Veikla yra siauros specializacijos.</p>	<p>Taikyti pagrindines bendrąsias ir veiklai būdingas faktines žinias.</p>	<p>Atlikti paprastus veiksmus ir operacijas, panaudojant priemones, reikalingas konkrečioms veiklos užduotims vykdyti.</p>	<p>Spręsti paprastas veiklos problemas.</p>
<p>Veiklos savarankiškumas Veikla yra prižiūrima. Veikla atliekama vadovaujantis pateikiamomis instrukcijomis</p>	<p>Naudotis rašytinėse ir veiklą prižiūrinčio asmens žodžiu pateiktose instrukcijose esančia informacija</p>	<p>Atlikti paprastas veiklos užduotis pagal pateiktas instrukcijas.</p>	<p>Priimti informaciją, susijusią su užduočių atlikimu ir iškylančių problemų sprendimu, gebėti teikti grįžtamąjį ryšį.</p>
<p>Veiklos kintamumas Veiklą sudarantys veiksmai ir operacijos yra pastovūs. Veiklos aplinkos pokyčiai neturi esminės įtakos atliekamiems veiksams ir operacijoms.</p>	<p>Nekelia jokių reikalavimų pažintinėms kompetencijoms.</p>	<p>Nekelia jokių reikalavimų funkcinėms kompetencijoms.</p>	<p>Prisitaikyti prie pokyčių padedant veiklą prižiūrinčiam asmeniui.</p>

3 KVALIFIKACIJŲ LYGIS

Veiklos kriterijai	Pažintinės kompetencijos	Funkcinės kompetencijos	Bendrosios kompetencijos
<p>Veiklos sudėtingumas Veikla susideda iš veiksmų ir operacijų siauroje veiklos srityje. Veikla apima kelis specializuotus uždavinius, kuriems reikia pritaikyti gerai žinomus ir išbandytus sprendimus. Veiklai atlikti naudojami būdai, medžiagos, priemonės gali būti įvairūs.</p>	<p>Taikyti vykdomai veiklai būdingas žinias apie veiklos srities faktus, principus ir procesus.</p>	<p>Atlikti įvairius specializuotos veiklos veiksmus ir operacijas, pritaikant gerai žinomus ir išbandytus sprendimus, priemones ir įrankius.</p>	<p>Prisitaikyti prie konkrečios veiklos atlikimo būdų, medžiagų, priemonių įvairovės.</p>
<p>Veiklos savarankiškumas Savarankiškai, vadovaujant aukštesnės kvalifikacijos asmeniui, sprendžiamos tam tikros veiklos užduotys. Veiklos priežiūra apsiriboja jos atlikimo kokybės kontrole.</p>	<p>Naudotis pateiktomis užduotimis, planais, paprastomis duomenų sistemomis ir gaunama žodine informacija.</p>	<p>Savarankiškai spręsti įvairias veiklos užduotis ir, jei būtina, koreguoti veiklos rezultatus pagal jų vertinimo metu nurodomas pastabas bei reikalavimus.</p>	<p>Savarankiškai spręsti standartines veiklos problemas. Planuoti savo veiklą pagal pateiktas užduotis, naudojantis aukštesnės kvalifikacijos asmens pagalba.</p>
<p>Veiklos kintamumas Veikla ir jos aplinka gali kisti, tačiau pokyčiai yra paprasti ir prie jų lengva prisitaikyti. Veiklos ir aplinkos pokyčiai yra numatomi.</p>	<p>Atnaujinti turimas veiklos srities žinias, prisitaikant prie numatomų veiklos aplinkos pokyčių.</p>	<p>Atnaujinti turimus gebėjimus, prisitaikant prie konkrečių numatomų veiklos aplinkos pokyčių.</p>	<p>Savarankiškai prisitaikyti prie paprastų veiklos ir jos aplinkos pokyčių.</p>

4 KVALIFIKACIJŲ LYGIS

Veiklos kriterijai	Pažintinės kompetencijos	Funkcinės kompetencijos	Bendrosios kompetencijos
<p>Veiklos sudėtingumas Veikla susideda iš veiksmų ir operacijų keliose veiklos srityse. Veikla atliekama vykdant keletą ir daugiau specializuotų uždavinių, kurių galimi sprendimai ne visada išbandyti ir žinomi. Veikla gali apimti praktinių įgūdžių perdavimą žemesnės kvalifikacijos darbuotojams</p>	<p>Integruoti faktines ir teorines veiklos srities žinias su bendrojo ugdymo žiniomis.</p>	<p>Atlikti veiksmus ir operacijas keliose veiklos srityse, pritaikant įvairius, ne visuomet gerai žinomus ir išbandytus sprendimus, priemones ir įrankius.</p>	<p>Priimti vykdomos veiklos sprendimus, esant veiklos ir konteksto įvairovei. Perduoti patirtį ir gebėjimus žemesnės kvalifikacijos asmenims.</p>
<p>Veiklos savarankiškumas Veikla atliekama savarankiškai, prisiimant atsakomybę už veiklos atlikimo procedūrų ir rezultatų kokybę. Veikla gali apimti žemesnės kvalifikacijos darbuotojų veiklos koordinavimą ir priežiūrą</p>	<p>Naudotis specializuotomis duomenų sistemomis, gaunama ir kritiškai įvertinama žodine informacija.</p>	<p>Savarankiškai spręsti veiklos uždavinius, pasirenkant veiklos atlikimo būdus, procedūras, medžiagas, priemones ir kontroliuojant veiklos atlikimo kokybę.</p>	<p>Planuoti ir organizuoti savo veiklą dirbant grupėje ir bendradarbiaujant su aukštesnės kvalifikacijos asmenimis.</p>
<p>Veiklos kintamumas Veiklos pokyčiai gali būti dažni ir susiję su būtinybe prisitaikyti. Veiklos pokyčiai yra susiję su veiklos konteksto kaita</p>	<p>Nuolat atnaujinti turimas veiklos srities ir bendrojo ugdymo žinias, jas papildant iš esamo veiklos žinių lauko ir veiklos sričių praktikos.</p>	<p>Įgyti naujų gebėjimų, reikalingų prisitaikant prie pakitusio veiklos konteksto.</p>	<p>Prisitaikyti prie dažnos uždavinių turinio ir konteksto kaitos.</p>

5 KVALIFIKACIJŲ LYGIS

Veiklos kriterijai	Pažintinės kompetencijos	Funkcinės kompetencijos	Bendrosios kompetencijos
<p>Veiklos sudėtingumas Veikla pasižymi kompleksišku veiklos uždavinių derinimu skirtingose veiklos srityse. Veikla apima žemesnės kvalifikacijos darbuotojų kompetencijų vertinimą ir jų mokymą.</p>	<p>Derinti skirtingų veiklos sričių žinias su bendrosiomis žiniomis.</p>	<p>Taikyti įvairias darbo priemones, įrankius ir metodus.</p>	<p>Spręsti skirtingo turinio problemas, esant jų konteksto įvairovei. Mokyti žemesnės kvalifikacijos asmenis.</p>
<p>Veiklos savarankiškumas Veikla atliekama savarankiškai, jos priežiūra apsiriboja tik rezultatų įvertinimu. Veiklos uždavinius nustato aukštesnės kvalifikacijos asmuo, dažnai suteikdamas veiklos atlikėjui galimybių pasirinkti šių uždavinių sprendimo būdus ir priemones. Veiklai būdingas vadovavimas kitų asmenų veiklai.</p>	<p>Taikyti plačias faktines ir teorines skirtingų veiklos sričių žinias, konsultuojantis su kolegomis ir aukštesnės kvalifikacijos specialistais, savarankiškai naudojantis įvairiais informacijos šaltiniais</p>	<p>Savarankiškai planuoti savo ir žemesnės kvalifikacijos darbuotojų veiklą. Savarankiškai pasirinkti uždavinių, kuriuos nustato aukštesnės kvalifikacijos asmenys, sprendimų būdus ir priemones.</p>	<p>Planuoti ir organizuoti savo bei žemesnės kvalifikacijos asmenų veiklą, prižiūrėti veiklos atlikimą, gebėti tikrinti veiklos atlikimo kokybę.</p>
<p>Veiklos kintamumas Veiklos technologiniai ir organizaciniai reikalavimai ir jos aplinka nuolat kinta, pokyčiai dažnai yra nuspėjami ir gali būti susiję su naujomis veiklos sritimis.</p>	<p>Sistemiškai atnaujinti turimas žinias, įgyjant naujų, reikalingų prisitaikyti prie nuolatinių ir dažnai nuspėjamų pokyčių keliose skirtingose veiklos srityse.</p>	<p>Įvaldyti naujus skirtingoms veiklos sritims priklausančių uždavinių sprendimo būdus, priemones, įrankius, reikalingus prisitaikyti prie nuolatinių ir dažnai nuspėjamų pokyčių.</p>	<p>Priimti grupės lygmens sprendimus, nenuspėjamai kintant aplinkos sąlygoms. Inicijuoti ir organizuoti savo ir žemesnės kvalifikacijos asmenų nuolatinio mokymosi procesą. Motyvuoti save ir kitus asmenis tobulėti pasirinktoje veiklos srityje.</p>

6 KVALIFIKACIJŲ LYGIS

Veiklos kriterijai	Pažintinės kompetencijos	Funkcinės kompetencijos	Bendrosios kompetencijos
<p>Veiklos sudėtingumas Veikla yra sudėtinga, pasižyminti uždavinių ir jų turinio įvairove. Vykdamas uždavimus naudojamos įvairios priemonės, metodai. Veiklos uždaviniai gali apimti įvairias profesinės veiklos sritis.</p>	<p>Integruoti plačias teorines žinias, pagrįstas fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatais arba būtinas naujovėms įdiegti, su praktinėmis žiniomis, sprendžiant įvairių sričių veiklos uždavinius</p>	<p>Sistemiškai taikyti ir valdyti kompleksines veiklos atlikimo metodikas, priemones, veiklai atlikti reikalingą informaciją.</p>	<p>Bendrauti su atitinkamos profesinės srities specialistais, kritiškai vertinant atliktą veiklą ir pristatant jos rezultatus</p>
<p>Veiklos savarankiškumas Veikla atliekama savarankiškai, pasirenkant uždavinių atlikimo būdus. Atliekant veiklą reikia gebėti organizuoti atitinkamų žmonių darbą iškeltiems uždaviniams atlikti.</p>	<p>Savarankiškai analizuoti, lyginti ir kaupti pasirinktai profesinės veiklos sričiai svarbių fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatus bei duomenis apie veiklos srityje atsiradusias naujoves.</p>	<p>Planuoti sudėtingą veiklą, atsižvelgiant į numatytus tikslus. Analizuoti veiklos rezultatus, panaudojant juos veiklai koreguoti ir prisiimant atsakomybę už veiklos rezultatų kokybę. Vykdyti įvairią projektinę veiklą</p>	<p>Perteikti informaciją, idėjas ir sprendimus specialistams ir ne specialistams.</p>
<p>Veiklos kintamumas Veikla nuolat kinta – šią kaitą lemia žinių ir technologijų konkrečioje profesinėje srityje pažanga. Didelė dalis veiklos pokyčių yra nenuspėjama</p>	<p>Sistemiškai gilinti ir plėsti profesinės srities žinias</p>	<p>Taikyti naujus veiklos atlikimo, analizės, valdymo ir koregavimo įrankius bei priemones atsižvelgiant į veiklos kaitą</p>	<p>Nuosekliai ir sistemingai mokytis, atsižvelgiant į veiklos rezultatus ir įvertinant nuolatinių veiklos pokyčių keliamus reikalavimus.</p>

7 KVALIFIKACIJŲ LYGIS

Veiklos kriterijai	Pažintinės kompetencijos	Funkcinės kompetencijos	Bendrosios kompetencijos
<p>Veiklos sudėtingumas Veikla yra sudėtinga, susidedanti iš įvairių tarpusavyje susijusių uždavinių. Veiklos uždaviniai gali apimti keletą giminiškų profesinės veiklos sričių.</p>	<p>Ekspertiškai vertinti ir kūrybiškai taikyti naujausias teorines profesinės veiklos ir studijų sričių žinias, pagrįstas fundamentinių tyrimų rezultatais.</p>	<p>Koordinuoti ir įgyvendinti įvairius taikomųjų tyrimų, naujovių diegimo ir darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo projektus. Nustatyti veiklos atlikimo kokybės standartus.</p>	<p>Priimti kompleksinius ir sistemingus veiklos tobulinimo sprendimus, pagrįstus ekspertiniu įvairių veiklos sričių išmanymu ir patirtimi. Bendradarbiauti su profesinės srities specialistais ir kitų sričių ekspertais, kritiškai vertinant atliktą veiklą ir pristatant jos rezultatus</p>
<p>Veiklos atlikimo savarankiškumas Veikla atliekama savarankiškai nustatant atitinkamos veiklos srities uždavinius. Veikla apima vadovavimą kitų darbuotojų veiklai. Veikla susijusi su sprendimų, orientuotų į veiklos tobulinimą ir gerinimą, priėmimu.</p>	<p>Atrasti naujus faktus atliekant taikomuosius profesinės veiklos ir (ar) studijų srities tyrimus.</p>	<p>Savarankiškai atlikti taikomojo pobūdžio tyrimus. Teikti konsultacijas veiklos srityje.</p>	<p>Kūrybiškai vadovauti įvairias kvalifikacijas ir profesijas turinčių asmenų veiklai, dalijantis savo patirtimi ir ekspertinėmis žiniomis. Planuoti savo kvalifikacijos tobulinimą.</p>
<p>Veiklos kintamumas Veikla ir jos aplinka sparčiai kinta, veikiama žinių ir technologijų įvairiose profesinės veiklos srityse pažangos. Veiklą sudaro nuolat kintantys užduočių deriniai. Galimi neprognozuojami veiklos aplinkos pokyčiai.</p>	<p>Kūrybiškai gilinti ir plėsti profesinės srities žinias mokantis savarankiškai ir vykdant taikomuosius tyrimus</p>	<p>Tobulinti ir pritaikyti įvairias priemones bei įrankius, reikalingus taikomiesiems tyrimams, studijoms, kultūrinei ir meninei veiklai vykdyti arba naujovėms diegti.</p>	<p>Priimti inovatyvius sprendimus, paremtus atliktų tyrimų rezultatais, įvertinant alternatyvius sprendimo variantus ir galimas socialines bei etines veiklos pasekmes</p>

8 KVALIFIKACIJŲ LYGIS

Veiklos kriterijai	Pažintinės kompetencijos	Funkcinės kompetencijos	Bendrosios kompetencijos
<p>Veiklos sudėtingumas Veikla yra sudėtinga, jai būdingas naujų žinių ir naujovių kūrimas. Veikla pasižymi plačia uždavinių įvairove ir jų turinio kompleksiskumu. Veiklos uždavinių pobūdis dažnai strateginis.</p>	<p>Taikyti naujausias fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatais pagrįstas žinias naujų žinių, idėjų, veiklos atlikimo būdams, metodikoms, procesams ir technologijoms kurti.</p>	<p>Kurti, sintetinti ir vertinti naujas sudėtingas idėjas, metodus, procesus ir įrankius, sprendžiant strateginės reikšmės mokslo, meno ir visuomeninės raidos bei plėtros, profesinės veiklos arba kultūrinės ir meninės kūrybos uždavinius.</p>	<p>Bendrauti su kolegomis, mokslinė bendruomene ir plačiąja visuomene, perteikiant savo ekspertinės srities naujoves ir tolesnės plėtros perspektyvas. Priimti visuomeninės reikšmės strateginius sprendimus.</p>
<p>Veiklos atlikimo savarankiškumas Veikla atliekama strategiškai ją planuojant, dažnai prisiimant atsakomybę už kitų darbuotojų veiklos rezultatus ir jos kokybę. Veikla susijusi su strategiškai svarbių sprendimų priėmimu. Veikla apima atitinkamos profesinės srities specialistų mokymą ir konsultavimą.</p>	<p>Atrasti naujų žinių įvairiose veiklos srityse, remiantis vykdomų fundamentinių ir taikomųjų mokslinių tyrimų rezultatais.</p>	<p>Savarankiškai planuoti, įgyvendinti ir koordinuoti fundamentaliuosius ir taikomuosius mokslinius tyrimus arba kultūrinės ir meninės kūrybos projektus. Perteikti naujausias žinias įvairių sričių specialistams ir ekspertams.</p>	<p>Projektuoti ir kurti ilgalaikę savo ir ekspertų komandos profesinio tobulėjimo perspektyvą.</p>
<p>Veiklos kintamumas Veikla nuolat ir sparčiai kinta. Veiklos aplinka nenuspėjama (sunkiai prognozuojama).</p>	<p>Nuolat domėtis naujausiais fundamentiniais ir taikomaisiais moksliniais tyrimais bei jų sukuriamomis žiniomis.</p>	<p>Inicijuoti ir projektuoti originalias mokslinių tyrimų, studijų, kultūrinės ir meninės kūrybos, naujovių kūrimo priemones, įrankius ir procesus</p>	<p>Būti atviram naujovėms, ugdyti (-s) teigiamas nuostatas dėl organizacijos ir visuomenės plėtros. Imtis atsakomybės už savo ir savo komandos kolegų atliekamos veiklos bei jos rezultatų moralines, socialines, ekonomines, ekologines ir kt. pasekmes.</p>

3.3. V-VII lygio kvalifikacijų skirtumai, remiantis reikalavimais studijų rezultatams

Studijų rezultatų aprašymo dalys	Trumposios studijų pakopos studijų rezultatų aprašymas (LTKS V lygis)	Pirmosios studijų pakopos studijų rezultatų aprašymas - Profesinis bakalauras (LTKS VI)	Pirmosios studijų pakopos studijų rezultatų aprašymas - Bakalauras (LTKS VI)	Antrosios studijų pakopos studijų rezultatų aprašymas - Magistras (LTKS VII)
Žinios, jų taikymas	Praktinį veiklos srities išmanymą suteikiančios profesinės veiklos ir bendrosios žinios, kurias gebama taikyti nustatant ir sprendžiant specializuotas veiklos srities problemas įvairiuose kontekstuose bei tęsiant studijas pirmojoje studijų pakopoje.	Praktinį veiklos srities išmanymą suteikiančios naujausiais atradimais grindžiamos profesinės veiklos žinios, kurias gebama taikyti nustatant ir sprendžiant kompleksines konkrečias ar abstrakčias veiklos srities problemas.	Įvairiapusį teorinį studijuojamos srities ir profesinės veiklos pažinimą suteikiančios naujų fundamentinių ir taikomųjų mokslinių tyrimų rezultatais pagrįstos integruotos profesinės veiklos ir studijų srities žinios, kurias gebama taikyti plačiose tarpdalykinėse studijų ar profesinės veiklos srityse.	Naujausios sistemingos mokslinių tyrimų arba meninės veiklos žinios, kurias geba taikyti kuriant naujas fundamentines žinias ir idėjas, sprendžiant strateginio pobūdžio veiklos uždavinius.
Gebėjimai vykdyti tyrimus	Geba rinkti ir panaudoti duomenis, reikalingus aiškiai apibrėžtomis konkrečioms ir abstrakčioms profesinės veiklos problemoms spręsti.	Geba rinkti ir analizuoti duomenis, reikalingus konkrečioms profesinės veiklos ir inovacijų diegimo problemoms spręsti.	Geba rinkti ir analizuoti duomenis, reikalingus svarbioms mokslinėms, profesinės veiklos problemoms spręsti, kultūrinei ir meninei kūrybai, naudojantis fundamentinių ir taikomųjų mokslinių tyrimų pasiekimais ir metodais.	Geba pasiūlyti, analizuoti, sintetinti, sisteminti ir kritiškai vertinti naujas ir sudėtingas idėjas, ieškant originalių mokslinių, meninės veiklos ir visuomeninės reikšmės strateginių sprendimų, sprendžiant sudėtingas mokslo, visuomenės ir kultūros plėtros, profesinės veiklos arba meninės veiklos problemas. Geba planuoti ir vykdyti fundamentinius ir

				taikomuosius mokslinius didelės apimties tyrimus arba kultūros ir meno projektus, kurie reikšmingai išplečia žinių ribas.
Specialieji gebėjimai	Geba planuoti, organizuoti ir vykdyti praktines veiklas konkrečiose profesinės veiklos srityse, savarankiškai pasirinkdamas technologines, organizacines ir metodines priemones.	Geba planuoti, organizuoti, vykdyti ir vertinti praktines veiklas konkrečiose profesinės veiklos srityse, savarankiškai pasirinkdamas technologines, organizacines ir metodines priemones.	Geba planuoti, organizuoti, vykdyti ir vertinti veiklas profesijų ir studijų kontekste, savarankiškai pasirinkdamas kompleksines technologines, organizacines ir metodines priemones.	Geba, remiantis naujausiomis mokslinių tyrimų teikiamomis žiniomis, kurti originalias mokslinių tyrimų, studijų, kultūrinės ir meninės veiklos, naujovių kūrimo priemones ir instrumentus. Geba savarankiškai dirbti intelektualinį, meninį ir kūrybinį darbą.
Socialiniai gebėjimai	Geba bendrauti su specialistais ir klientais sprendžiant profesinės veiklos uždavinius. Geba dirbti individualiai ir komandoje. Geba perteikti kitiems profesinės veiklos srities žinias ir supratimą, imasi atsakomybės už savo ir komandos veiklos kokybę, vadovaudamasis profesine etika ir pilietiškumu.	Geba bendrauti su specialistais ir kitais asmenimis sprendžiant profesinės veiklos uždavinius. Geba dirbti individualiai ir komandoje. Imasi atsakomybės už savo ir komandos veiklos kokybę, vadovaudamasis profesine etika ir pilietiškumu. Geba perteikti veiklos srities žinias ir supratimą besimokantiejiems.	Geba bendrauti su specialistais ir visuomene sprendžiant profesinės veiklos ar studijų srities uždavinius, pristatant atliktą veiklą ir jos rezultatus. Geba dirbti individualiai ir komandoje. Imasi atsakomybės už savo ir komandos veiklos kokybę ir jos vertinimą, vadovaudamasis profesine etika ir pilietiškumu. Geba perteikti studijų ir veiklos srities žinias ir	Geba bendrauti su kolegomis, mokslinė bendruomene ir visuomene, perteikiant savo veiklos srities naujoves ir tolesnės plėtros perspektyvas, plėtoti kūrybinę veiklą bei kultūrą, skatinti visuomenės raidai palankią techninę, visuomeninę ir kultūrinę pažangą.

			supratimą specialistams ir kitiems besimokantiejiems	
Asmeniniai gebėjimai	Geba savarankiškai mokytis savo profesinės veiklos srityje. Suvokia moralinę atsakomybę už savo veiklos ir jos rezultatų poveikį visuomeninei, ekonominei, kultūrinei raidai, gerovei ir aplinkai.	Geba savarankiškai mokytis savo profesinės veiklos srityje. Suvokia moralinę atsakomybę už savo veiklos ir jos rezultatų poveikį visuomeninei, ekonominei, kultūrinei raidai, gerovei ir aplinkai.	Geba savarankiškai mokytis savo profesinės veiklos ir studijų srityje ir planuoti mokymosi procesą. Suvokia moralinę atsakomybę už savo veiklos ir jos rezultatų poveikį visuomeninei, ekonominei, kultūrinei raidai, gerovei ir aplinkai.	Geba tobulėti, projektuoti tolesnę savo ir ekspertų komandos mokymosi perspektyvą. Imasi atsakomybės kritiškai vertinti strateginius savo veiklos srities sprendimus, geba greitai reaguoti į dinamiškus visuomeninės, ekonominės, kultūrinės ir technologinės aplinkos pokyčius, atskleisti ir plėtoti kūrybinius intelektualinius asmens gebėjimus.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2016 m. lapkričio 16 d. įsakymas Nr. V-1012 „Dėl Studijų pakopų aprašo patvirtinimo“

4. Kvalifikacijų lygių aprašai Europos kvalifikacijų sandaroje

	Žinios	Igūdžiai	Atsakomybė ir savarankiškumas
	EKS kontekste žinios apibūdinamos kaip teorinės ir (arba) faktinės.	EKS kontekste įgūdžiai apibūdinami kaip pažintiniai (jiems priklauso loginio, intuityviojo ir kūrybinio mąstymo pasitelkimas) ir praktiniai (jiems priklauso rankų miklumas ir metodų, medžiagų, priemonių bei įrankių naudojimas).	EKS kontekste atsakomybė ir savarankiškumas apibūdinami kaip besimokančio asmens gebėjimas savarankiškai ir atsakingai taikyti žinias ir įgūdžius.
1 lygį atitinka šie mokymosi rezultatai:	pagrindinės bendrosios žinios	elementarūs įgūdžiai, reikalingi paprastoms užduotims atlikti	dirbti ar mokytis struktūrizuotame kontekste, tiesiogiai prižiūrint kitam asmeniui
2 lygį atitinka šie mokymosi rezultatai:	pagrindinės darbo arba mokymosi srities faktinės žinios	bendrieji pažintiniai ir praktiniai įgūdžiai, reikalingi tam, kad būtų naudojama tinkama informacija siekiant atlikti užduotis ir spręsti įprastas problemas naudojant paprastas taisykles ir priemones	dirbti ar mokytis prižiūrint kitam asmeniui, turint tam tikrą savarankiškumą
3 lygį atitinka šie mokymosi rezultatai:	darbo arba mokymosi srities faktų, principų, procesų ir bendrųjų sampratų žinojimas	pažintinių ir praktinių įgūdžių spektras, reikalingas užduotims atlikti ir problemoms spręsti pasirenkant ir taikant pagrindinius metodus, priemones, medžiagas ir informaciją	imtis atsakomybės už darbo arba mokymosi užduočių atlikimą sprendžiant problemas pritaikyti savo elgesį atsižvelgiant į aplinkybes
4 lygį atitinka šie mokymosi rezultatai:	faktinės ir teorinės plataus konteksto darbo arba mokymosi srities žinios	pažintinių ir praktinių įgūdžių spektras, reikalingas specifinėms darbo arba mokymosi srities problemoms spręsti	dirbti savarankiškai, vadovaujantis dažniausiai nuspėjamos, tačiau galinčios kisti darbo arba mokymosi aplinkos gairėmis prižiūrėti įprastą kitų darbą, imtis tam tikros atsakomybės už darbo arba mokymosi veiklos vertinimą ir gerinimą
5 lygį (* ¹) atitinka šie mokymosi rezultatai:	išsamios specializuotos faktinės ir teorinės darbo arba mokymosi srities žinios ir šių žinių ribų suvokimas	platus pažintinių ir praktinių įgūdžių spektras, reikalingas	vadovauti kitiems ir prižiūrėti jų veiklą darbo arba mokymosi aplinkoje, kai gali įvykti nenuspėjami

		siekiant kūrybiškai spręsti abstrakčias problemas	pokyčiai peržiūrėti ir tobulinti savo ir kitų veiklą
6 lygį (* ²) atitinka šie mokymosi rezultatai:	naujausios darbo arba mokymosi srities žinios, kurioms reikia kritinio teorijų ir principų supratimo	puikūs įgūdžiai, atskleidžiantys meistriškumą ir mokėjimą dirbti naujoviškai, reikalingi sprendžiant sudėtingas ir nenuspėjamas specializuotos darbo arba mokymosi srities problemas	vykdyti sudėtingą techninę arba profesinę veiklą arba projektus, imantis atsakomybės už sprendimų priėmimą nenuspėjamoje darbo arba mokymosi aplinkoje imtis atsakomybės už asmenų ir grupių profesinio tobulėjimo valdymą
7 lygį (* ³) atitinka šie mokymosi rezultatai:	labai specializuotos žinios, kurių dalis yra naujausios darbo arba mokymosi srities žinios, kuriomis grindžiamas originalus mąstymas ir (arba) moksliniai tyrimai kritiškas vienos srities ir skirtingų sričių sąveikos žinių suvokimas	specializuoti problemų sprendimo įgūdžiai, reikalingi moksliniams tyrimams atlikti ir (arba) naujovėms diegti siekiant įgyti naujų žinių, sukurti naujas procedūras ir integruoti skirtingų sričių žinias	tvarkyti ir keisti darbo arba mokymosi aplinką, kuri yra sudėtinga, nenuspėjama ir kuriai reikalingi nauji strateginiai metodai imtis atsakomybės už profesinių žinių ir praktinės patirties praturtinimą ir (arba) už grupių strateginių rezultatų peržiūrą
8 lygį (* ⁴) atitinka šie mokymosi rezultatai:	pažangiausios darbo arba mokymosi srities ir įvairių sričių sąveikos žinios	puikiausi ir labiausiai specializuoti įgūdžiai ir metodai, įskaitant sintezę ir vertinimą, kurių reikia sprendžiant kritines mokslinių tyrimų ir (arba) naujovių srities problemas ir plečiant bei iš naujo apibrėžiant esamas žinias arba profesinę praktiką	įrodyti didelį autoritetingumą, gebėjimą dirbti naujoviškai ir savarankiškai, visapusį mokslo ir profesijos išmanymą bei tvarų įsipareigojimą plėtoti naujas idėjas ar procesus būnant darbo ar studijų aplinkos, įskaitant mokslinius tyrimus, avangarde
<p>Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sandaroje pateikiami trijų pakopų, dėl kurių 2005 m. gegužės mėn. Berne vykusiam posėdyje Bolonijos proceso kontekste susitarė už aukštąjį mokslą atsakingi ministrai, aprašai. Kiekvienos pakopos apraše pateikiamas bendras teiginys apie įprastus pasiekimų ir gebėjimų, susijusių su užbaigus tą pakopą įgyjamomis kvalifikacijomis, lūkesčius.</p>			

(*¹) Trumposios pakopos aprašas, kurį įgyvendinant Bolonijos procesą parengė Jungtinė kokybės iniciatyvinė grupė (ta pakopa gali įeiti į pirmąją pakopą arba būti su ja susieta), atitinka EKS 5 lygio mokymosi rezultatus.

(*²) Pirmosios pakopos aprašas atitinka EKS 6 lygio mokymosi rezultatus.

(*³) Antrosios pakopos aprašas atitinka EKS 7 lygio mokymosi rezultatus.

(*⁴) Trečiosios pakopos aprašas atitinka EKS 8 lygio mokymosi rezultatus.

Naudinga informacija

2017 m. gegužės 22 d. Tarybos rekomendacija dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandaros, kuria panaikinama 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos kūrimo.

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2017.189.01.0015.01.LIT&toc=OJ%3AC%3A2017%3A189%3AFULL

Cedefop (2018). Analysis and overview of NQF level descriptors in European countries. Luxembourg: Publications Office. Cedefop research paper; No 66.

Europos profesinio mokymo plėtros centro informacija apie nacionalines kvalifikacijų sandaras įvairiose šalyse: <https://www.cedefop.europa.eu/en/events-and-projects/projects/national-qualifications-framework-nqf>

<http://data.europa.eu/doi/10.2801/566217>

Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro informacija profesinių standartų rengėjams: <https://www.kpmc.lt/kpmc/kvalifikaciju-formavimas/standartai-2/informacija-standartu-rengejams/>

Lietuvos Respublikos 2019 m. liepos 24 d. Vyriausybės nutarimas Nr. 764 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gegužės 4 d. nutarimo Nr. 535 „Dėl Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.BC967702800C/asr>

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. balandžio 30 d. nutarimas Nr. 428 „Dėl Profesinių standartų rengimo, atnaujinimo ir tvirtinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/98c4ab906fcf11e9a13eeecaacbc653f>

Profesiniai standartai: <https://www.kpmc.lt/kpmc/kvalifikaciju-formavimas/standartai-2/profesiniai-standartai/>

Studijų krypčių aprašai: <https://www.skvc.lt/default/lt/kokybes-uztikrinimas/krypciu-aprasai>